

Fair Play Bygg 2016–2026

FAIR PLAY BYGG

2016–2026

Tio år av arbete för en sund, säker och rättvis byggbransch

Text:

Sussie Illum och Mia Laurén

Omslagsbild:

Steven Erixon, Unsplash

Grafisk form:

Jonna Rösmark, Arena Opinion

Tryckt hos:

Multiply AB 2026

Innehållsförteckning

Om Fair Play Bygg	5
Förord	6
Fair Play Bygg under tio år	7
Därför startade Fair Play Bygg	7
Inrättandet av en anonym tipsfunktion	9
Kunskaps spridning om arbetslivskriminalitet	10
Att förebygga och motverka arbetslivskriminalitet	12
Brottsliga upplägg under tio års tid	17
Skattebrott genom svartarbete	18
Penningtvätt	19
Papperslösa arbetstagare	20
Bolagsplundring/Bolagskapning	20
Bidragsbrott	21
Bristfälliga byggnationer	22
Faktiska företrädare	22
Möjliggörare	24
Målvakter	24
Utnyttjade identiteter	25
Falsa identiteter	25
Konsekvenserna av arbetslivskriminalitet i byggbranschen	26
Bortfall av skatteintäkter och systemhotande organiserad brottslighet	26
Utnyttjad arbetskraft och människoexploatering	27
Snedvriden konkurrens och otrygga arbetsplatser	30
Vägen framåt för Fair Play Bygg	32
Statistik och summering 2016–2026	34
Över 3 000 inkomna tips om misstänkt brottslighet	34
Över 1 650 överlämnade rapporter till myndigheterna	35
185 miljoner kronor åter till statskassan	36
Referenser och källor	39

Om Fair Play Bygg

Oseriösa aktörer, avsaknad av konkurrens på lika villkor samt utnyttjande av arbetskraft och regelverk är ett problem som drabbar individer, företag och samhället i stort. Det vill vi – Stockholms Byggmästareförening och Byggnads Stockholm-Gotland – tillsammans göra något åt. Därför startade vi Fair Play Bygg 2016. Byggarbetsplatser ska vara trygga och sunda för arbetstagare och rättvis konkurrens ska råda mellan företagen.

Sedan starten har Fair Play Bygg fått in 3 015 tips om misstänkt brottslighet på byggarbetsplatser runt om i Stockholm. Många av tipsen handlar om skattebrott, människoexploatering och utnyttjande av identiteter. Tips som inkommer till Fair Play Bygg utreds och relevanta ärenden överlämnas till myndigheter som Skatteverket, Arbetsmiljöverket och Polisen för vidare utredning. Det har lett till upptaxeringar på över 185 miljoner kronor. Den som tipsar om misstänkt brottslighet kan alltid vara anonym.

Vi ser att lösningen på problemen finns i ökad myndighetssamverkan för att spåra och stoppa arbetslivskriminalitet. För att det ska fungera behövs en förändring i sekretesslagstiftningen – så att myndigheterna kan dela information. De som beställer byggtjänster har också ett ansvar.

Genom Fair Play Bygg vill vi se krafttag mot arbetslivskriminalitet i byggbranschen. För människor, företag och för hela samhället.

Förord

Nu har det gått tio år sedan Stockholms Byggmästareförening och Byggnads Stockholm-Gotland startade Fair Play Bygg. Idén var enkel – vi ville göra något för att motverka oseriösa aktörer i branschen, som slog undan benen för seriösa företag att konkurrera på lika villkor.

Vi hade tröttnat på att inget hände med de tips och anmälningar som lämnades till myndigheter. Vi ville visa att det går att göra något om tipsen hanteras direkt – samt att om vi som motparter i byggbranschen kan samarbeta borde myndigheterna kunna göra detsamma. Med projektet ville vi bidra till att de som arbetar på våra byggarbetsplatser skulle få ordentligt betalt och jobba under schyssta villkor, utan att bli utnyttjade. Därför startade vi en anonym tipstjänst där misstänkt brottslighet på byggarbetsplatser kunde rapporteras in, tips som vi utrett och sedan lämnat vidare till relevant myndighet.

Arbetet i Fair Play Bygg har bidragit till att över 185 miljoner kronor återförts till statskassan, genom upptaxering av oseriösa aktörer. Trots att mycket har skett under tio års tid finns mycket kvar att göra för att gynna en sund byggbransch för företag och arbetstagare och för att stoppa utnyttjande och exploatering. Fair Play Bygg har uppmärksammat att det behövs mer samverkan mellan myndigheter, slopad sekretess dem emellan och fler kontroller – för att komma åt kriminella och oseriösa aktörer.

Tio år in i projektet är vi stolta över vad Fair Play Bygg åstadkommit. Samt att vi tillsammans – som organiserar arbetsgivare såväl som arbetstagare – hållit i samarbetet under så pass lång tid. På detta sätt visar vi branschen att förändring är möjlig.

Kristin Andersson, vd Stockholms Byggmästareförening
Tomas Kullberg, f.d. ordförande Byggnads Stockholm-Gotland

Fair Play Bygg under tio år

Stockholms Byggmästareförening och Byggnads Stockholm-Gotland har genom Fair Play Bygg tagit emot anonyma tips om misstänkt brottslighet på byggarbetsplatser i Stockholmsområdet som utretts och överlämnats till myndigheter. Fair Play Bygg har dessutom spridit kunskap och opinionsbildat för att myndigheterna ska agera snabbare och mer effektivt.

Därför startade Fair Play Bygg

Fair Play Bygg startade 2016 som ett gemensamt projekt från Byggnads Stockholm-Gotland och Stockholms Byggmästareförening. Bakgrunden till projektet var att båda organisationernas medlemmar tröttnat på att myndigheterna inte agerade på tips och anmälningar gällande misstänkt fusk och bristande regelefterlevnad på byggarbetsplatser. Oseriösa aktörer i branschen snedvred konkurrensen för seriösa bolag genom att varken betala kollektivavtalsenliga löner, skatter eller avgifter, samt brista i sin arbetsmiljö.

Konsekvenserna av de oseriösa företagens framväxt blev att marknadsandelar försvann från den vita till den grå och svarta sektorn. Samtidigt såg Byggnads hur arbetstillfällen gled deras medlemmar ur händerna när seriösa företag fick ge vika för de kriminella och oseriösa, och att de oseriösa företagens vilja att följa kollektivavtal och arbetsmiljöregler var bristfällig.

Stockholms Byggmästareförening och Byggnads region Stockholm-Gotland, tillsammans med byggföretag i Stockholmsområdet, skissade på ett projekt som skulle motverka osund konkurrens inom byggbranschen.

”Vi ansåg att vi behövde komma åt de oseriösa företagen, och inte alla de som var schyssta. Vi nådde ut till Byggnads i Stockholm som också var väldigt positiva till idén att göra något, och som erbjöd sig att gå in med halva finansieringen. Vi tillsatte en arbetsgrupp och började jobba fram Fair Play Bygg. I arbetet förankrade vi med olika myndigheter som Arbetsmiljöverket och Skatteverket, som också var positiva. Det blev ett projekt som både arbetsgivare och fack stod bakom, vilket var en nyckelfaktor.”

– Jens Hoffmann, f.d. vd Dipart och tidigare styrelseledamot i Byggmästareföreningen.

Det första verksamhetsåret formulerade Fair Play Byggs initiativtagare följande problembeskrivning:

- Byggbranschen har i vissa sammanhang ett dåligt rykte.
- Snedviden konkurrens till följd av oseriös och kriminell verksamhet drabbar företag som följer lagar och avtal.
- Människor far illa på grund av utbredd slarv hos oseriösa företagare på arbetsmiljöområdet.
- Skatteintäkter – flera miljarder – undanhålls vårt välfärdssystem.

”

Fair Play Byggs mål är att ta emot och värdera samt förmedla misstankar om aktuell eller pågående brottslig verksamhet i byggbranschen till ansvarig myndighet.

”

Stockholms Byggmästareförening och Byggnads Stockholm-Gotland ville med samarbetet i det gemensamma brottsbekämpande projektet uppnå sund konkurrens i branschen, bättre arbetsmiljö på arbetsplatserna, ökad medlemsnytta och bättre rykte för branschen. Dessutom ville de hjälpa myndigheterna med ”rykande färsk” information och öka skatteintäkterna för samhället. Genom projektet ville de visa för myndigheterna att det går att göra något åt oseriösa aktörer, även med små medel, om man bara vill.

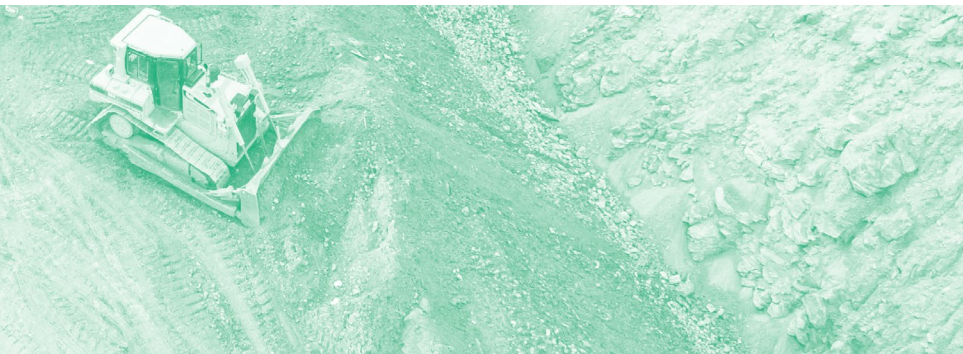
Inrättandet av en anonym tipsfunktion

Fair Play Byggs arbete bygger på möjligheten att lämna tips om misstänkt brottslighet på eller i anslutning till byggarbetsplatser i Stockholmsregionen. Tipsen utreds inom projektet och lämnas därefter över till relevanta myndigheter för vidare handläggning och beslut.

Tips har genom åren kommit in från fackliga representanter, företag, privatpersoner och arbetstagare. Ett tips om misstänkt brottslighet kan lämnas på Fairplaybygg.se på olika språk, eller genom mejl eller telefon. På byggarbetsplatser i Stockholm har också möjligheten att tipsa spridits genom exempelvis affischer, som finns att ladda ned från projektets webbsida.

Att tipsen ska kunna inhämtas med källskydd och anonymitet har varit viktigt, för att skapa förtroende från tipsaren om att de inte utsätts för några risker. Tipsen är ofta av känslig karaktär och den som tipsar har inte sällan en hotbild mot sig. En viktig princip i arbetet är att Fair Play Bygg aldrig röjer en källa.

Att Fair Play Bygg är ett oberoende projekt har varit viktigt för att kunna få förtroendet från de som vill lämna tips. Fair Play Bygg har inga lagkrav på sig att lämna ut namn eller kontaktuppgifter på en tipslämnare, vilket myndigheter har på grund av offentlighetsprincipen. Det här kan göra att vissa personer drar sig för att lämna tips direkt till en myndighet.

Grundidén med Fair Play Bygg har varit att kunna överlämna ”rykande färsk” information, för att få myndigheterna att agera snabbare. Byggbranschen är rörlig med byggarbetsplatser som förändras, till exempel genom ställningsbyggande och rivning som sker under några dagar i ett projekt. Därför är det viktigt att myndigheterna agerar snabbt.

Majoriteten av rapporterna som Fair Play Bygg tar fram lämnas över till Skatteverket, men kan även överlämnas till fler myndigheter som är berörda, som Ekobrottsmyndigheten, Arbetsmiljöverket och Polisen. Sedan 2023 överlämnas tipsen även till de regionala centren för arbetslivskriminalitet, AKC.

Fair Play Bygg har från början varit till lika delar finansierat av Stockholms Byggmästareförening och Byggnads Stockholm-Gotland. Det är medlemmar i de respektive organisationerna som finansierar arbetet med att samla in tips och överlämna till myndigheterna.

Kunskapsspridning om arbetslivskriminalitet

Kunskapsspridning och opinionsbildning har ända sedan projektet startade varit en viktig del i Fair Play Byggs arbete.

Under Fair Play Byggs första år genomfördes omkring 200 dragningar av projektet, och företrädarna åkte ut till organisationer, företag, partier och till bransch- och intresseorganisationer inom bygg. Budskapet var att det inte handlade om att sätta dit schyssta företag, utan att hjälpa branschen och bidra till sund konkurrens.

Under de tio år som gått har Fair Play Byggs företrädare varit ute och föreläst på gymnasieskolor med bygg- och anläggningsinriktning i Stockholmsområdet – för att de som kommer ut i arbetslivet ska förstå mer om arbetslivskriminalitet och även kunna vara med och delta i det förebyggande arbetet. Utöver föreläsningarna har Fair Play Bygg annonserat på byggarbetsplatser, webbsidor samt flygplatser och färjeterminaler.

Fair Play Bygg har även spridit kunskap genom att arbetet fått ett stort genomslag i media. Sedan 2016 har det skrivits hundratals artiklar och nyhetsinslag i radio och tv. Trots att Fair Play Bygg är ett regionalt Stockholmsprojekt, har projektets årsrapporter nått ut i riksmidier som TV4 Nyheterna, SVT Nyheter, SR Ekot, TT, Dagens Nyheter, Dagens Industri, såväl som i branschmedia. Det har varit en starkt bidragande faktor till att öka medvetenheten såväl i branschen som hos allmänheten.

CHECKLISTA

- Företaget har F-skattsedel
- Företaget har kollektivavtal
- Företaget är med i en arbetsgivar- eller branschorganisation
- Företaget har inga skulder hos Kronofogden
- Företaget ansvarar för arbetsmiljön för de anställda
- Den som utför arbetet har rätt behörighet
- Du kan få referenser från tidigare kunder
- Ni skriver ett skriftligt avtal inför jobbet som ska utföras
- Företagsnamnet och organisationsnumret på avtalet stämmer
- Begär en lista på underentreprenörer
- Ställ krav på att hantverkarna ska ha ID06-kort
- Du behöver inte betala i förskott

Mer information finns hos Arbetsmiljöverket och Byggföretagen.
Hos Byggnads kan du se om företaget har kollektivavtal.
(Checklistan finns att ladda ned på [Fairplaybygg.se](https://www.fairplaybygg.se).)

”Fair Play Bygg ses även som ett föredöme på samverkan i andra länder, och bjuds in som talare i europeiska sammanhang.”

– Tomas Kullberg, f.d. ordförande Byggnads Stockholm-Gotland.

Även i Norge finns en motsvarighet, som också heter Fair Play Bygg, men som till skillnad från Sverige finns i åtta regioner och som finansieras genom stödmedlemskap från branschorganisationer, företag och fackförbund.¹

Fair Play Bygg har gett medlemmar, beställare, beslutsfattare och allmänhet en ökad kunskap om hur fusk och kriminalitet i byggbranschen kan se ut och på vilket sätt man kan arbeta för att stoppa det. Ökad kunskap och medvetenhet har medfört att aktörer inom branschen blivit medvetna om hur de kan arbeta för att säkerställa en arbetsplats som är både sund och säker. Ett av de verktyg som utarbetats är ”Checklista – guide till schyssta företag” som bidrar till att göra kontroller av företag som anlitas.

Att förebygga och motverka arbetslivskriminalitet

Byggnads Stockholm-Gotland och Stockholms Byggmästareförening har sedan projektet grundades arbetat gentemot beslutsfattare för att öka kunskaperna om osund konkurrens i byggbranschen samt få till stånd lagändringar och regelefterlevnad.

Redan 2018 konstaterade Fair Play Bygg att myndighetsarbetet mot arbetslivskriminaliteten präglades av både kunskapsbrist och resursbrist, vilket lett till att brottsligheten ökat i alltför stor omfattning. Effekten blev att medarbetare i oseriösa företag avlönades svart eller med låg lön, fick arbeta utan säker arbetsmiljö och att regler och lagar inte följdes med ett stort skattebortfall som följd. I vissa delar var detta inte bara fusk utan ett medvetet systematiskt arbete med att bryta mot lagar och utnyttja arbetskraft som kom att kännetecknas som arbetslivskriminalitet. Riskerna för olyckor ökade när arbetsmarknads-kriminaliteten breddade ut sig. Fair Play Bygg såg en koppling mellan skattebrottslighet och brott mot arbetsmiljölagen. Med dåvarande lagstiftning fanns det hinder för myndigheter att samverka vilket bidrog till arbetslivskriminalitet genom att utnyttja sekretesslagstiftningen. För att motverka detta föreslog Fair Play Bygg även en organisation med flera olika myndighetskompetenser med inspiration från bland annat Norge.²

1 Fair Play Bygg Oslo <https://fairplaybyggoslo.no/>

2 Fair Play Byggs årsrapport 2018 <https://fairplaybygg.se/media/j0hdkyoi/aarsrapport-2018.pdf>

Fair Play Bygg identifierade att förändring behövde komma till på följande punkter för att motverka kriminalitet i byggbranschen:

1. Etablera en nära samverkan mellan myndigheter

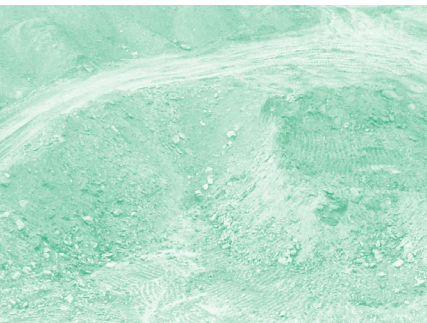
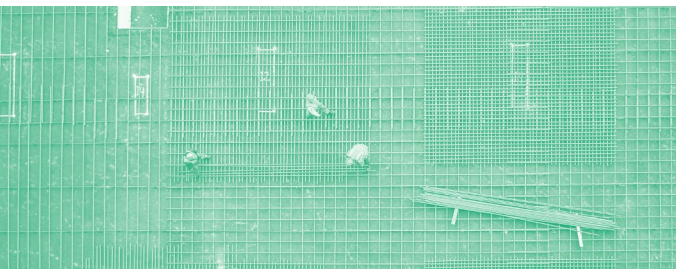
- Ökat samarbete mellan bland annat Polismyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Arbetsmiljöverket och Skatteverket.
- Myndigheterna bör ta ansvar för att inrätta en gemensam utredningsfunktion med motsvarande uppdrag som Fair Play Bygg har idag.
- Branschorganisationerna bör ges möjlighet att vara med och bidra med branschspecifika erfarenheter.

2. Krav på minskad sekretess mellan myndigheter

- Sekretess råder mellan olika myndigheter vilket kan leda till att kriminella ges möjlighet att utnyttja systemet. Medborgares personliga integritet måste värnas samtidigt som lösningar för att effektivt förhindra kriminalitet på arbetsmarknaden skapas.
- Riksdag och regering bör ta ytterligare steg för att underlätta för myndigheter att utbyta information med varandra när det finns misstanke om brott.

3. Ett nytt formellt begrepp behöver införas: Arbetsmarknadskriminalitet

- Ett gemensamt begrepp för att beskriva kriminalitet inom arbetslivet.

Regionala center mot arbetslivskriminalitet (AKC)

År 2015 startade Norge upp A-krimcenter och Fair Play Bygg åkte dit 2019 för att förstå mer om hur myndigheterna samverkade för att motverka arbetslivskriminaliteten. Även om den norska sekretesslagstiftningen var stark stod den inte i vägen på samma sätt som i Sverige, och myndigheterna där kunde samverka på ett konstruktivt sätt.

”Det var en kulmen innan AKC startade. När vi startade Fair Play Bygg påverkade det myndigheterna att ta tag i frågan. Vi har fått upp problematiken i media och i myndighetsvärlden, där myndigheterna behöver samverka.”

– Tomas Kullberg.

Under 2022 och 2023 öppnade sju center mot arbetslivskriminalitet, och 2024 i Stockholm. Inom AKC samverkar nio myndigheter i kampen mot regelöverträdelser, brottslighet och fusk i arbetslivet. De myndigheter som ingår är: Arbetsmiljöverket, Arbetsförmedlingen, Ekobrottsmyndigheten, Försäkringskassan, Jämställdhetsmyndigheten, Migrationsverket, Polismyndigheten, Skatteverket och Åklagarmyndigheten. Uppdraget består bland annat av att göra myndighetsgemensamma kontroller, utveckla arbetssätt för att förhindra arbetslivskriminalitet, stärka utsatta arbetstagares kunskaper om sina rättigheter och samordna arbetet mot organiserad brottslighet. Uppdraget har förlängts till den 31 december 2026.³

Kristin Andersson på Byggmästareföreningen säger att ”myndigheterna behöver samarbeta i betydligt större utsträckning än idag för att stoppa pågående kriminalitet och fusk i branschen.” Hon får medhåll från Tomas Kullberg från Byggnads Stockholm-Gotland: ”AKC behöver arbeta snabbare när de väl får tips. De behöver förbättra sin struktur och visa att de faktiskt agerar mot brottslighet.”

Fair Play Bygg anser att AKC bör inrätta en myndighetsgemensam tipsfunktion som fungerar på samma sätt som Fair Play Byggs tipsmottagande. Att parterna ska driva en tipsfunktion har även varit ett av förslagen från regeringens delegation mot arbetslivskriminalitet. Men än så länge har inget mer hänt i frågan.

3 Ekobrottsmyndigheten. *Redovisning av uppdraget att inrätta regionala center mot arbetslivskriminalitet och om varaktigt myndighetssamverkan* (2025) (s. 7)
<https://www.ekobrottsmyndigheten.se/wp-content/uploads/2025/03/2023-071651-24-arsrapport-2024-myndighetssamverkan-mot-arbetslivskriminalitet-6691717-2-1.pdf>

Sekretesslättnader mellan myndigheter

Ytterligare en fråga som Fair Play Bygg velat se förändring inom rör sekretesslättnader mellan myndigheterna. När de regionala centren för arbetslivskriminalitet öppnade, lyfte myndigheterna fram att det "finns betydande hinder för myndigheterna att dela relevant information, utifrån aspekter kring såväl sekretess som tillgång till myndighetsgemensamma lagringsytor".⁴ År 2024 trädde lagen om uppgiftsskyldighet i kraft.

I december 2025 trädde en ny lag i kraft som river sekretesshinder mellan alla myndigheter, kommuner och regioner för att "förebygga, förhindra, upptäcka eller utreda brott, felaktiga utbetalningar, fusk och andra typer av regelöverträdelser".⁵

Begreppet "arbetslivskriminalitet"

Fair Play Bygg identifierade att det behövdes ett samlat begrepp för att benämna fenomenet med brottslighet i arbetslivet.

I Norge fanns begreppet "arbetslivskriminalitet" etablerat, som började användas i Sverige av Fair Play Bygg och andra aktörer som arbetade med frågorna omkring 2018. År 2021 användes det för första gången av den svenska regeringen i budgetpropositionen och regleringsbrevet. Begreppet fick genomslag när det användes av Byggmarknadskommissionen 2020, och när regeringen tillsatte en delegation mot arbetslivskriminalitet 2021.⁶

4 Ibid (s. 50)

5 Socialdepartementet. Pressmeddelande från Justitiedepartementet, *Nu rivs sekretessen mellan alla myndigheter i Sverige* (2025-12-01) <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/12/nu-rivs-sekretessen-mellan-alla-myndigheter-i-sverige/>

6 Regeringen. *Delbetänkande av Delegationen mot arbetslivskriminalitet* (SOU 2022:36) (2022) <https://www.regeringen.se/contentassets/0dab899a02f6448e87de1738468ff8b8/arbetslivskriminalitet---en-defini-tion-en-inledande-bedomning-av-omfattningen-lardomar-fran-norge.pdf>

Delegationen fick i uppdrag att definiera begreppet:

Arbetslivskriminalitet är kvalificerade förfaranden

- som strider mot bestämmelser i författningar eller avtal, och
- som rör arbetslivet.

Vid bedömningen av om ett förfarande är kvalificerat ska särskilt beaktas om förfarandet:

- innebär att arbetstagare utnyttjas,
- innebär att konkurrensen snedvrids,
- utförs i organiserad form eller systematiskt, eller
- är av allvarlig eller omfattande karaktär.⁷

Idag är arbetslivskriminalitet ett vedertaget begrepp som används såväl av regeringen, myndigheter, parterna och media.

Fair Play Bygg har under de senaste åren även varit remissinstans, bland annat till Delegationen mot arbetslivskriminalitet.

Fair Play Bygg visar att samverkan är möjligt

”Styrkan i Fair Play Bygg, som är ett regionalt Stockholmsprojekt, är att det visar att både representanter för arbetsgivar- och arbetstagsidan kunnat samverka och samarbeta i tio års tid för att gemensamt motverka brottslighet i Stockholms byggbransch. Det som är häftigt är att parterna jobbar tillsammans, att vi kan hålla sams! Det har vi skött väldigt professionellt.”

– Tomas Kullberg.

Det har även funnits förslag om att Fair Play Bygg ska utökas, och att även andra städer och regioner än Stockholm-Gotland ska införa något liknande. Men så har ännu inte skett, då motsvarigheten till Stockholms Byggmästareförening inte finns på andra orter i Sverige.

⁷ Ibid (s. 55)

Brottsupplägg under tio års tid

När Fair Play Bygg startade 2016 fanns en okunskap i branschen och hos såväl myndigheter som beslutsfattare om hur brottsligheten bakom fasaderna hos oseriösa och kriminella aktörer faktiskt såg ut. Under de tio år som gått har Fair Play Bygg bidragit till att höja kunskapsnivån om vilka metoder som dessa aktörer använder.

När Fair Play Bygg började få in tips handlade de allra flesta om svartarbete, med uteblivna skatteintäkter till följd. Det var i sin tur ett symptom på skattebrottsupplägg med bland annat penningtvätt och bokföringsbrott. De flesta tips som kom in rörde framförallt svenska aktiebolag som begick storskaliga skattebrottsupplägg och som anlidade svart arbetskraft.

Ett upplägg som visade sig återkomma den första tiden var när en arbetsledare påstod att det fanns fler anställda än vad som faktiskt var fallet, och som själv tog ut lönen och kunde behålla en del själv. Man såg också att det var vanligt med kontantutbetalningar av löner. Fair Play Bygg upptäckte under det första året att det förekom fusk med ID06-kort, där arbetsgivaren tog ut betydligt fler kort än vad det fanns anställda, för att på så sätt fuska med arbetsgivaravgifter. Det upptäcktes även att misstänkt svart arbetskraft bodde i industrifastigheter runt om i Stockholms län.

Flera aktörer i byggbranschen uppgav till Fair Play Bygg att risken att "åka dit" var så liten att de oseriösa aktörerna blivit fler. År 2016 frågade man sig om det blivit ett "systemfel" när så lite vid tidpunkten gjorts för att komma åt oseriösa aktörer och fusk i branschen.

Under Fair Play Byggs första tio år har de kriminella aktörernas modus varit ungefär det samma: att svarta pengar – inte sällan införskaffade från narkotika och vapenhandel samt människoexploatering och prostitution – behöver tvätas vita. Idag är nätverken betydligt fler och mer omfattande, med möjliggörare som bidragit till mer komplexa upplägg.

Dessutom finns de på betydligt större byggen idag, ofta kommunala och statliga. Till en början rörde det sig mer om roller som underentreprenörer. Kreditbedrägerier genom bolagsplundringar – inte sällan med hot om våld – har blivit ett vanligt förekommande fenomen, där kriminella aktörer tar över ett aktivt byggföretag i syfte att utnyttja det som brottsverktyg genom att teckna företagskrediter, lån samt leasing av fordon och utrustning där krediter (räkningar) inte avses betalas.

I en betydande del av de företag som Fair Play Bygg överlämnat ett ärende om till en myndighet, har misstanken väckts att företaget drivits och kontrollerats av kriminella nätverk via en dold misstänkt faktisk företrädare, medan företagets styrelse består av så kallade målvakter.

Inte sällan upptäcks kopplingar till komplicerade samt välutvecklade upplägg med misstänkta så kallade möjliggörare. En möjliggörare beskrivs av Brottsförebyggande rådet (BRÅ) som ”personer som genom sin anställning eller sitt uppdrag i det legala samhället hjälper kriminella nätverk”.⁸ Exempel på misstänkta möjliggörare kan vara alltifrån advokater, jurister, revisorer, myndighetspersoner samt ”reseledare”, det vill säga arrangörer av arbetsresor. I de tips som kommer in till Fair Play Bygg är majoriteten av de som far illa utländska medborgare, ofta från tredjeländ, som utnyttjas i svenska företag.

Skattebrott genom svartarbete

Skattebrott genom svarta löner har dominerat Fair Play Byggs ärenden sedan starten, både i inkomna tips samt i de rapporter som överlämnats till myndigheterna. Av de 3 015 tips som inkommit sedan februari 2016 har 2 765 innehållit initial information om misstänkt svartarbete. Personer som arbetar svart är ofta utsatta och inte sällan papperslösa. Det finns uppgifter om att papperslösa tjänar så lite som 25 eller upp till 80–100 kronor per timme. Personer som är papperslösa och från utomeuropeiska länder ersätter ofta illegal arbetskraft från Europa nattetid och arbetar då under usla förhållanden.

8 BRÅ. *Möjliggörare för kriminella nätverk* (2024) https://bra.se/download/18.3ad2ec4c19329a0a7e599c1/1732088255882/2024_2_Mojliggorare-for-kriminella-natverk.pdf

Ersättning för höga sjuklönekostnader

När Fair Play Bygg granskade ett företag utifrån tips om missbruk av ersättningen, framkom det att företaget satt i system att sjukskriva flera anställda åt gången, samtidigt som de arbetade svart på olika byggarbetsplatser runt om i Stockholm och resten av landet. Det framkom att transaktioner skett från Försäkringskassan till företagets skattekonto på hundratusentals kronor. Pengarna kan sedan användas för avdrag av sociala avgifter som arbetsgivaravgifter.

Penningtvätt

Penningtvätt är en stor drivkraft för de kriminella aktörerna inom byggbranschen. Tipsen till Fair Play Bygg gällande misstänkt penningtvätt har varit av varierande komplexitet. I majoriteten av de tips gällande skattebrott genom svartarbete som kommit in till Fair Play Bygg, upptäcks ett komplext upplägg av penningtvätt under granskningens gång.

Penningtvätt kan ske på flera olika sätt men det gemensamma syftet är att göra svarta pengar, införskaffade genom någon form av förbrott – som människoexploatering, vapen- och narkotikahandel – vita, för att dölja dess egentliga ursprung.⁹

Ett exempel: En person tjänar pengar på narkotikahandel och köper ett redan uppstartat, välmående byggföretag med god ekonomi som har en påstådd omsättning på 10 miljoner kronor, men där den faktiska omsättningen är hälften så stor. Då kan personen tvätta 5 miljoner kronor. En annan metod för penningtvätt kan vara att förvara stora summor i kontanter, betala ut löner till arbetare svart eller att använda sig av en annan persons konto, en så kallad målvakt, för att slussa pengar vidare.

⁹ Ekobrottsmyndigheten. *Penningtvätt (2026-01-15)* <https://www.ekobrottsmyndigheten.se/om-ekobrott/brotten-vi-utredet/penningtvattsbrott/>

Papperslösa arbetstagare

Att vara så kallad ”papperslös” arbetstagare innebär att personen arbetar i Sverige utan korrekt arbetstillstånd och därmed saknar laglig rätt att vistas i landet. Hur många som lever som papperslösa i Sverige idag är svårt att säga. Enligt Skatteverkets uppskattningar kan det röra sig om 110 000–185 000 personer som lever i Sverige utan personnummer eller samordningsnummer.¹⁰

I vissa fall är det asylsökande som fått avslag och ändå väljer att stanna kvar i landet. Men inte sällan rekryteras arbetstagare i sina hemländer under falska löften om välavlönat heltidsarbete med arbetstillstånd, boende och ersättning. I Sverige är det olagligt för arbetsgivare att anställa personer som saknar arbetstillstånd och det är olagligt för papperslösa att arbeta i landet, dock gäller arbetsmarknadens regler om till exempel längsta arbetstid och rätt till rast och vila för alla, även för den som saknar uppehålls- eller arbetstillstånd. I Sverige finns ingen lagstadgad minimilön, istället bestäms lönerna i kollektivavtal mellan fack och arbetsgivare. I Sverige är det i första hand fackliga organisationer – inte myndigheterna – som ser till att arbetsmarknadens lagar och avtal följs. EU/EES-medborgare har rätt att bo och arbeta i Sverige utan arbetstillstånd, dock behöver de uppehållsrätt för att stanna längre än tre månader.

I vissa av Fair Play Byggs ärenden uppger papperslösa arbetstagare att de rekryterats i sina hemländer för att komma till Sverige och arbeta inom byggbranschen. I många fall framkommer uppgifter om ökända samlingsplatser – knutpunkter för exempelvis kollektivtrafik i Stockholmsområdet där arbetstagare som redan levit papperslöst i landet möts upp på tidiga mornar för att hämtas upp och köras till dagens arbete, ofta olika arbetsplatser samt arbetsuppgifter dagligen – förutsatt att de blir upphämtade.

I de tips som inkommer till Fair Play Bygg där utnyttjade, papperslösa arbetstagare vittnar om att de rekryterats utomlands och transporterats till Sverige rapporteras misstanke om människoexploatering till myndigheterna.

Bolagsplundring/Bolagskapning

Bolagsplundring eller bolagskapning innebär att kriminella tar över kontrollen i ett befintligt företag – inte sällan under hot om våld – med syfte att tömma det på pengar eller införskaffa/teckna krediter i företagets namn.

¹⁰ Skatteverket. *Skatteverket presenterar ny lägesbild över befolkningen*, Pressmeddelande (2025-06-16) https://skatteverket.se/omoss/pressochmedia/pressmeddelanden/2025/2025/skatteverketpresenterarnyla_gesbildoverbefolkningen.5.6e1dd38d196873bc1e14021.html

Sedan låter de företaget bära skulderna och i vissa fall erbjuds säljaren att få delar eller hela köpbeloppet svart.

Under Fair Play Byggs granskningar hittas inte sällan kopplingar till så kallade skalbolag – ett företag med lite eller ingen egentlig verksamhet, men som har ett organisationsnummer och bankkonto – vilka sedan misstänks användas för att genomföra plundringen, oftast misstänks pengarna slussas vidare till olika bankkonton i utlandet.

Bidragsbrott

Lönebidrag

I flera av de tips som kommit in till Fair Play Bygg, framförallt från 2023 och framåt, gällande misstänkta brott mot lönebidrag vittnar uppgiftslämnare om samma typ av upplägg. Arbetsgivare anställer arbetstagare med lönebidrag från Arbetsförmedlingen med ett beslut om ersättning under en kortare period om mellan tre till sex månader. Ofta ansöker arbetsgivaren om lönebidrag för fler än en anställd åt gången, vissa uppgiftslämnare uppger att så många som ett tiotal personer varit anställda under samma period med lönebidrag. När perioden upphör anställs inte arbetstagaren och ansökan om förlängning för lönebidraget uteblir. Istället anställer arbetsgivaren nya arbetstagare under samma bidragsform och sätter detta i system.

Bristfälliga byggnationer

Fair Play Bygg får ibland tips om bristfälliga byggnationer, som kan uppstå till följd av att företagen utnyttjar svart arbetskraft. Anledningarna till att byggnationerna brister kan förstås vara flera. Alltifrån att arbetstagarna har bristande utbildning och erfarenhet, till att de arbetar långa dagar utan pauser, att de bor under miserabla förhållanden som påverkar sömnen negativt, med mer.

En privatperson tipsade om ett byggföretag som hen anlitat för att bygga en nyproducerad villa. Vid besiktningen framkom en hel del brister, över 70 stycken. Bland annat var en ytterdörr monterad upp-och-ned, balkongen var fäst med beslag menade för betydligt lättare vikter och elen var dragen på ett livsfarligt sätt.

Faktiska företrädare

En faktisk företrädare är en person, ofta med kriminell agenda, som döljer sin position som den verkliga ägaren genom att tillsätta så kallade målvakter i styrelsen för företag, men som i själva verket är den som styr företagets verksamhet och ekonomi i det dolda. Det är en maktposition bakom kulisserna. På så sätt döljs spår och gör det svårare för myndigheterna att upptäcka och lagföra brottsligheten. Av de 1 659 rapporter som Fair Play Bygg överlämnat till myndigheterna har 96 misstänkta så kallade faktiska företrädare kunnat knytas till de utpekade företagen. Inte sällan består företagsstyrelser av misstänkta utnyttjade identiteter/samordningsnummer (vilket inte är samma som falska identiteter, det senare är ovanligt i de tips Fair Play Bygg mottagit, undantaget falska identiteter på ID06-kort). En faktisk företrädare kan bli personligt ansvarig för företagets skulder, om det upptäcks att personen haft ett bestämmande inflytande över företaget.

En hemlös man i 60-årsåldern med missbruksproblematik fick en färjebiljett betald från hemlandet till Stockholm av en kriminell aktör. Väl framme i Stockholm möttes han av en så kallad möjliggörare och kördes till ett av Skatteverkets kontor i en när-förort till Stockholm.

Möjliggöraren följde med mannen in på mötet och agerade tolk. Efter att mannen fått ett samordningsnummer kördes han vidare till ett bankkontor för att ordna ett bank-id som kopplades till en av möjliggörarens telefoner. Även denna gång drev möjliggöraren samtalet och agerade tolk.

Senare på kvällen kördes den hemlöse mannen tillbaka till färjeterminalen och reste tillbaka till hemlandet i Baltikum. Hans bank-id och handlingarna från banken kunde nu användas av de kriminella aktörerna för krediter, lån och som arbetstagare "på pappret". Identitetshandlingarna kunde även användas för att sitta i styrelser och användas för kontakter med myndigheter och fackförbund.

Möjliggörare

Fair Play Bygg har sedan starten 2016 kartlagt flera misstänkta möjliggörare i roller som bland annat advokater, konkursförvaltare, kommunalt och statligt anställda samt fastighetsmäklare.

Möjliggörare, även kallade bulvaner, beskrivs av Bolagsverket enligt följande: "Bulvan är en fysisk eller en juridisk person som för annans räkning, i eget namn, företräder den som egentligen har ansvaret för bolaget, den faktiska företrädaren. Bulvanen är som regel medveten om att hen är registrerad styrelseledamot och agerar som sådan i bolaget. Ofta registreras bulvaner för att dölja den eller de som styr bolaget men som av olika skäl inte vill synas utåt. Det kan till exempel bero på att den faktiska företrädaren är belagd med näringsförbud."¹¹

På senare år har tips gällande misstänkta möjliggörare ökat markant. I enstaka fall uppges möjliggöraren vara offer för ett kriminellt nätverk genom hot om våld, men i de allra flesta fallen uppges möjliggöraren vara en del av det kriminella upplägget.

Målvakter

Ekobrottsmyndigheten beskriver en målvakt enligt följande:

Målvakt kallas en person som sätts in som styrelseledamot eller verkställande direktör för att ta det straffrättsliga ansvaret när ett företag används som brottsverktyg eller när bolaget töms på tillgångar. En målvakt vidtar som regel få eller inga av de uppgifter som en styrelseledamot eller en verkställande direktör har att utföra i ett bolag.¹²

En målvakt som säljer eller upplåter sin identitet till kriminella aktörer är oftast omedveten om vad hens identitet används till och är sällan en del av brottsupplägget men är den som tar smällen med företaget.

11 Ekobrottsmyndigheten. *Brott mot aktiebolagslagen (2025-11-20)* <https://www.ekobrottsmyndigheten.se/om-ekobrott/brotten-vi-utreder/brott-mot-aktiebolagslagen/#malvakt>

12 Ibid.

Utnyttjade identiteter

Utnyttjade identiteter är ett vanligt förekommande brottsverktyg i de ärenden Fair Play Bygg granskat genom åren. Utnyttjad identitet innebär att en persons identitet tas över och används av en annan person, oftast med hjälp av e-legitimation. Ofta används de som arbetskraft på pappret eller som styrelsemedlemmar i företag. Men identiteterna kan också användas för att teckna lån eller krediter. I upplägget kan även samordningsnummer användas, vilket är en tillfällig identitetsbeteckning för personer som inte är folkbokförda i Sverige, men planerar att vistas i landet kortare tid än ett år.¹³ Inte sällan är den verkliga identiteten bakom samordningsnumret ovetandes om de brott som begås med hens identitetshandlingar.

Falska identiteter

Falska identiteter är inte så vanligt förekommande i de tips som kommer in till Fair Play Bygg. Däremot har uppgiftslämnare vittnat om falska identiteter på ID06-kort. ID06-kort är en identifikationshandling med fotografi, namn, födelsedatum samt arbetsgivarens namn och organisationsnummer, som ska bäras synligt på byggarbetsplatser. I upplägget används en persons foto med flera olika namn samt personuppgifter. De falska ID06-korten används sedan för arbetstagare som avlönas svart.

13 Skatteverket. *Samordningsnummer* (2026-01-25) <https://skatteverket.se/privat/folkbokforing/samordningsnummer.4.5c281c7015abec2e201130b.html>

Konsekvenserna av arbetslivskriminalitet i byggbranschen

Oseriösa aktörer, avsaknad av konkurrens på lika villkor samt utnyttjande av arbetskraft och regelverk är ett problem som drabbar individer, företag och samhället i stort. Det skapar stort personligt lidande hos personer som blir utnyttjade, det slår undan möjligheterna till sund konkurrens och skapar otrygga arbetsplatser. Konsekvenserna för samhället blir bortfall av skatteintäkter och en kriminell ekonomi som breder ut sig.

Bortfall av skatteintäkter och systemhotande organiserad brottslighet

Samtidigt som svartarbete bidrar till osund konkurrens, uteblir skatteintäkter. Skatteverket uppskattar att de svarta arbetsinkomsterna, utifrån alla branscher, uppgick till 97 miljarder kronor i snitt per år under åren 2017–2022, vilket motsvarar cirka 5 procent av de totala arbetsinkomsterna eller 1,9 procent av Sveriges BNP. Samtidigt skriver Skatteverket i samma rapport att andelen uppmätta svarta inkomster inom byggsektorn sjönk från nästan 17 till 11 procent av de redovisade inkomsterna under perioden 2017–2022.¹⁴

Men svartarbetet stannar inte bara vid uteblivna skatteintäkter. De flesta tips som kommer in till Fair Play Bygg handlar om svartarbete, men bakom oredovisade skatteintäkter döljer sig ofta mer omfattande brottslighet.

Att samhället har problem med brottslighet inom välfärdssystemen och inom offentligt upphandlade tjänster är vid det här laget känt. Enligt BRÅ dominerar bygg, restaurang, fastigheter och handel – och utgör riskbranscherna för penningtvätt och arbetslivskriminalitet.¹⁵

14 Skatteverket. Svarta arbetsinkomster - Beräkningar baserade på Skatteverkets revisioner åren 2017-2022 (2024-12-16) https://skatteverket.se/download/18.262c54c219391f2e9633ce5/1734339345970/Rapport%202024_14%20Svarta%20arbetsinkomster%202017-2022.pdf

15 BRÅ. Företag som brottsverktyg (2026-02-25) <https://bra.se/rapporter/arkiv/2025-12-11-fo-retag-som-brottsverktyg#h-Sammanfattning>

”Det har skett enorm förändring under de senaste 20 åren. Jag menar främst hur brottsligheten utvecklats sig, från svarta löner, till att vara en del i en affärsidé som innefattar både narkotikabrott och vapenaffärer. Byggbranschen är lätt att tvätta pengar i. Då var det på en helt annan nivå. Idag ser jag en risk för systemkollaps. Det är så ofantligt mycket pengar vi pratar om. Politiken har börjat leverera, men det går för långsamt.”

– Fredrik Sirberg, ombudsman Byggnads Stockholm-Gotland.

Att den kriminella ekonomin är mer omfattande än vad man tidigare trott bekräftas av forskning. Enligt en rapport från ESO – Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi – som lanserades 2026 beräknas omsättningen av den kriminella ekonomin till minst 352 miljarder kronor årligen, där brottsvinsterna beräknas vara cirka 185 miljarder kronor.¹⁶

Enligt Svenska ESF-rådet ökar den kriminella ekonomin kraftigt i Sverige och är en stor drivkraft till brottslighet. Antalet insider-ärenden inom offentlig sektor har ökat med 44 procent mellan år 2020 och 2022. Samtidigt är det svårt för seriösa företag i byggbranschen att vinna offentliga upphandlingar, i konkurrens mot dem som lönedumpar och kringgår lagen.¹⁷

Utnyttjad arbetskraft och människoexploatering

Människoexploatering och människohandel är den värsta konsekvensen av arbetslivskriminalitet. Det handlar inte sällan om arbetskraft från forna sovjetstaterna som kommer till Sverige i hopp om att få ett arbete och tjäna pengar inom byggbranschen.

Väl på plats blir alltför många människor utnyttjade, lönen uteblir och personer tvingas sova i lagerlokaler och under undermåliga förhållanden. Arbetsdagarna kan vara långa och väldigt dåligt betalda, i de fall de ens får betalt. Arbetsuppgifterna kan vara farliga och tunga och arbetet utförs utan skyddsutrustning. Några anonymiserade vittnesmål som kommit in till Fair Play Bygg genom åren:

16 ESO. Svarta siffror - en ESO-rapport om den kriminella ekonomins omfattning. Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi 2026:1 (2026) https://eso.expertgrupp.se/wp-content/uploads/2024/10/ESO-rapport-2026_1_svarta-siffror_webb.pdf

17 ESF. Arbetslivskriminalitet – ett växande problem som drabbar hela samhället. Svenska ESF-rådets webbsida (2026-01-20) <https://www.esf.se/nyheter/arbetslivskriminalitet-ett-vaxande-problem-som-drabbar-hela-samhallet/>

”Jag har blivit misshandlad och chefen har även hotat min familj i hemlandet. Jag är rädd för att dom ska göra något mot min familj, jag vet att dom har folk i mitt land.”

”Chefen har skickat en faktura till mig att jag måste betala 15 000 kronor till chefen för att jag pratat med facket.”

”Snälla hjälp mig, jag får ingen hjälp från polisen.”

”Dom sa åt mig att lämna mitt ID06-kort i byggboden efter varje arbetsdag. Jag fick senare veta att mitt kort används i Norrköping och på andra ställen, medan jag själv var hemma i Stockholm.”

”Vi jobbade oftast tio till tretton timmar om dagen, även på helgerna, utan längre pauser.”

”Jag rekryterades av en firma från Baltikum som erbjöd mig jobb på ett svenskt byggbolag. De sade att jag skulle få 175 kronor i timmen för att jobba som snickare. De fixade boende till oss i en källare, jag var först tacksam men sen förklarade chefen att de kommer att dra av 2 000 kronor i månaden för boendet från min lön. Jag jobbade mellan 50 och 70 timmar i veckan, men fick endast 90 kronor i timmen, ingen övertidsersättning. Efter att jag fått lön på mitt konto skulle jag betala tillbaka för boendet i kontanter.”

”Jag har jobbat tre månader men bara fått betalt 10 000 kronor för första månaden.”

”En papperslös arbetare från tredjeländ skadade sig allvarligt på arbetsplatsen. Han försvann innan polis och ambulans kom till platsen och vi har inte fått tag på honom efter det.”

Så kan rekryteringen gå till av utnyttjade arbetstagare

När personer rekryteras som utnyttjade och papperslösa arbetstagare från utlandet till Sverige, är det oftast av landsmän i kriminella organisationer. Rekryteringen sker i kyrkor, hos frivilligorganisationer samt andra samlingsplatser för människor som är fattiga och utsatta. Ofta luras arbetstagare att komma till Sverige med löften om heltidsarbete inom byggbranschen med arbetstillstånd, boende, arbetsutrustning samt löner om cirka 100–150 kronor i timmen. Oftast saknar de korrekt utbildning inom yrket. Möjliggöraren erbjuder, inte sällan genom en ”rekryterare”, även resan till Sverige. Resan sker ofta i trånga bilar och pågår i flera dagar. Möjliggöraren tar ofta betalt för resan där det kommit uppgifter att den kan kosta 50 000–150 000 kronor. En skuld som arbetstagaren sen behöver arbeta av under sin vistelse i Sverige.

Väl i Sverige blir många av med sina id-handlingar, som den kriminella organisationen tar hand om. Efter utfört arbete uteblir inte sällan den utlovade lönen om 100–150 kronor i timmen, ibland under flera månaders tid. När de väl fått betalt och alla påhittade utgifter från arbetsgivaren gällande transport till Sverige, boende, ”anställning”, arbetskläder, ID06-kort med mera har dragits, kvarstår endast en lön på 20–30 kronor per timme. Arbetstagare som är papperslösa arbetar ofta långa dagar, upp till 12–14 timmar per dygn och sex till sju dagar i veckan med farliga jobb under usla förhållanden. En papperslös arbetare som skadar sig i sitt arbete tvingas ofta arbeta vidare, trots skada.

År 2018 stärktes det straffrättsliga skyddet för människor exploaterade i arbete och tiggeri, genom den nya brottsrubriceringen ”människoexploatering”. Sedan lagen infördes har en person dömts till fängelse inom byggbranschen. I mars 2026 dömde Malmö tingsrätt byggföretagaren för bland annat människohandel och människoexploatering efter att ha utnyttjat polska arbetare i sin byggverksamhet.¹⁸

18 Byggnadsarbetaren. *Byggjobbare tvingades äta hundmat – nu döms chefen* (2026-03-04) <https://www.byggnadsarbetaren.se/byggjobbare-tvingades-ata-hundmat-nu-doms-chefen/>

Snedvriden konkurrens och otrugga arbetsplatser

Arbetslivskriminaliteten drabbar även möjligheten till sund konkurrens för företagen och möjligheten till trygg arbetsplatser för arbetstagarna. Snedvriden konkurrens till följd av oseriös och kriminell verksamhet drabbar hederliga företagare som följer lagar och regelverk. Om tilliten till samhället minskar på grund av att myndigheterna inte gör tillräckligt för att bekämpa fusk och kriminalitet blir det i sig också en konsekvens.

”Oseriösa aktörer som inte vill göra rätt för sig, inte följer lagar och regler samt inte betalar avtalsenliga löner, skatter eller avgifter snedvrider konkurrensen. Vilket i sin tur leder till att seriösa aktörer inte kan konkurrera, samhället tappar skatteintäkter och arbetstagare inte erhåller avtalsenliga löner och villkor.”

– Kristin Andersson.

Enligt Byggbarometern, den undersökning som Byggföretagen genomförde bland 500 medlemmar 2024, uppgav nära hälften (46 procent) av Byggföretagens medlemmar att man tvingas konkurrera med skattefusande företag. Nästan fyra av tio tillfrågade företagare ansåg att det finns stora möjligheter för företag i byggsektorn att fuska med skatten. Tre av tio svarade att svarta löner ofta förekommer i branschen.¹⁹

För arbetstagarna blir konsekvenserna att de utnyttjas och tvingas arbeta för låga löner och usla arbetsvillkor, ofta under farliga arbetsmiljöförhållanden. Tidigare arbetsmarknadsminister Johan Persson (L) har även uttryckt att det finns ett samband mellan arbetslivskriminalitet och arbetsplatsolyckor.²⁰

”Både medlemmar och icke-medlemmar hamnar i beroendeställning mot de kriminella företagen som utnyttjar. Det är människoexploatering, bakom en fasad. Ett utnyttjande av individer, främst av utländsk personal i beroendeställning som inte kan komma ifrån.”

– Tomas Kullberg.

19 Byggföretagen. *Byggbarometern #3 2024* (2024). <https://byggforetagen.se/2024/10/vartannat-byggforetag-tvingas-konkurrera-med-foretag-som-skattefuskar/>

20 Sveriges Radio. *Ministerns plan för att minska dödsolyckor på jobbet: 'Ta ett omtag'* (2024-01-24) <https://www.sverigesradio.se/artikel/ministerns-plan-ska-minska-dodsolyckor-pa-jobbet-ta-ett-omtag>

Byggnads Stockholm-Gotland arbetar proaktivt för att nå och organisera utländska arbetstagare. Sedan några år tillbaka arbetar de med att söka upp polsk-, rysk- och spansktalande på arbetsplatser i Stockholm, samt håller i kurser och uppmuntrar personer att organisera sig. Det handlar också om att utbilda arbetstagare från andra länder om hur arbetsmarknaden fungerar i Sverige, om rättigheter och kollektivavtal och vilka krav man som arbetstagare kan ställa. Att arbetstagare inte går med på att arbeta för en alltför låg ersättning innebär även att lönerna höjs för alla.

Vägen framåt för Fair Play Bygg

Stockholms Byggmästareförening och Byggnads Stockholm-Gotland har under tio års tid visat att seriösa aktörer kan göra mycket. De har bidragit till att öka kunskaperna om brottsliga upplägg i byggbranschen och för att få upp frågorna på agendan. Samarbetet kring Fair Play Bygg kommer att fortsätta så länge det behövs.

Under de tio år som Fair Play Bygg har funnits har problemen med svartarbete och arbetslivskriminalitet inom byggbranschen blivit alltmer synliga och kommit högre upp på den mediala och politiska agendan. Samtidigt ökar arbetslivskriminalitetens omfattning enligt myndigheterna.²¹

Stockholms Byggmästareförening och Byggnads Stockholm-Gotland har gemensamt gjort mycket för att bidra till sund konkurrens och schyssta villkor i byggbranschen. Arbetet har genererat över 185 miljoner kronor tillbaka till samhället, när tipsen utretts och överlämnats till myndigheterna som har upptaxerat företagen.

”Fair Play Bygg har inspirerat och varit en ögonöppnare. Ett bra föredöme kring samarbete mellan fack och arbetsgivare, som behövs i den här typen av frågor. Ska man få en sund byggbransch med schyst konkurrens och vettiga arbetsvillkor då måste man fortsätta jobba med det här. Stockholmsregionen är en särskilt utsatt region och en marknad som är viktig att hålla koll på, här har Fair Play Bygg spelat roll.”

– Stefan Attefall, Landshövding Uppsala län, tidigare bostadsminister och ordförande i Byggnadsnämnden.

När Fair Play Bygg drog igång 2016 ville man se förändringar inom minskad sekretess mellan myndigheter, att myndigheterna skulle ha en närmare samverkan, att branschorganisationer skulle få möjlighet att dela erfarenheter. Dessutom ville man införa begreppet arbetslivskriminalitet.

21 Aftonbladet. *Arbetslivskriminaliteten ökar – kostar miljarder* (2025-08-27) <https://www.sverigesradio.se/artikel/ministerns-plan-ska-minska-dodsolyckor-pa-jobbet-ta-ett-omtag>

Några av de punkter som ägarorganisationerna identifierade i samband med bildandet av Fair Play Bygg har blivit verklighet, även om en hel del återstår för att myndigheterna effektivt ska kunna motverka kriminaliteten i byggbranschen. Som att få samverka mellan myndigheterna att ge verklig effekt, och att inrätta en myndighetsgemensam tipsfunktion. Men hur ser framtiden för Fair Play Bygg ut, och vad behövs för att vända utvecklingen framåt?

”Målsättningen med Fair Play Bygg är att projektet inte behövs när myndigheterna tar sitt ansvar. Fram tills att det sker kommer projektet att fortgå”, säger Kristin Andersson som ansvarar för verksamheten tillsammans med Tomas Kullberg: ”Det som ligger fem år framåt handlar om att få myndigheterna att jobba åt rätt håll, men även att jobba med beställarorganisationerna, att veta vad man köper och hur man gör en offentlig upphandling på ett rättmätigt sätt. När kriminalitet uppdagas behövs verktyg för att kunna plocka bort det. Det kommer att bli viktigt med Fair Play Bygg. Men vi kommer också att fortsätta att utreda och ta in tips.”

Många andra aktörer tittar på vad Fair Play Bygg gör, och vad som går att göra åt kriminaliteten. Både från upphandlingssidan och andra branscher som till exempel städbranschen, där Städbranschen Sverige startat ett liknande projekt i Fair Play Städ.²²

”Jag är stolt över samhällsnyttan som Fair Play Bygg bidrar till. Bakom tipsen finns tragiska personliga historier. Men det gör skillnad att utreda företagen, personer fälls för brott och bolagen upptaxeras, skattepengarna kommer tillbaka till svenska statskassan. Det gör verkligen skillnad.”

– Medarbetare Fair Play Bygg.

22 Städbranschen Sverige. *Fair Play Städ* (2026-03-07) <https://stadbranschensverige.se/fair-play-stad/>

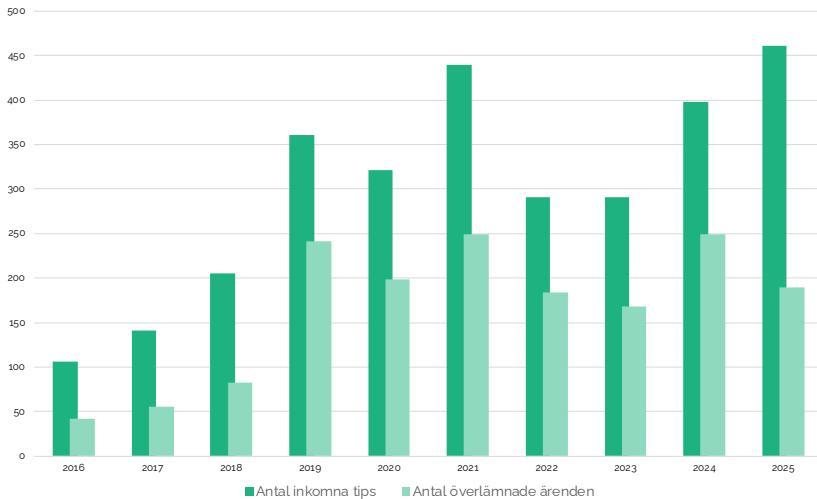
Statistik och summering 2016–2026

Fair Play Bygg har sedan projektet startade fått in över 3 000 tips om misstänkt brottslighet på byggarbetsplatser i Stockholmsområdet. Över 1 650 ärenden har lämnats över till myndigheter, vilket lett till upptaxeringar på över 185 miljoner kronor.

Över 3 000 inkomna tips om misstänkt brottslighet

Sedan 2016 har 3 015 tips om misstänkt brottslighet kommit in fram till 31 december 2025. Antalet tips har varierat under årens lopp, där en ökning syntes 2024 gentemot tidigare år och där 2025 blev ett rekordår i antalet mottagna tips, med 461 stycken.

Att det kommer in fler tips har inte nödvändigtvis en koppling till ökad kriminell verksamhet. Ofta kan det vara kopplat till hur pass synligt Fair Play Bygg varit under det gångna året, exempelvis genom annonsering. En av förklaringarna till att fler tips kommit in de senaste två åren är att Fair Play Bygg öppnat upp för ”tipsmottagningar”, vilket genererat en ökning.

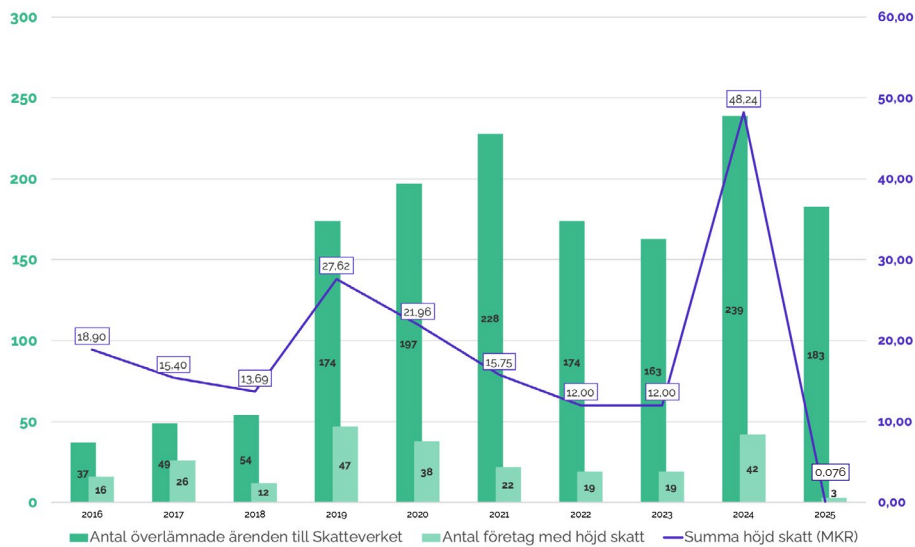

Totalt antal inkomna tips: 3 015
Totalt antal överlämnade ärenden: 1 659

Över 1 650 överlämnade rapporter till myndigheterna

Fair Play Bygg följer varje år upp inlämnade tips för att se vilka åtgärder myndigheterna har tagit, såsom dom, beslut om upptaxering och vite eller konkurs. Från 2016 fram till 31 december 2025 har 1 659 ärenden överlämnats till myndigheter som Skatteverket, Ekobrottsmyndigheten och Arbetsmiljöverket för vidare utredning. Ofta tar det tid för myndigheterna att följa upp tipsen från Fair Play Bygg. Under uppföljningen blir det tydligt att Fair Play Byggs ärenden prioriteras snabbare av myndigheterna för varje år. I de fall tips innehåller adresser till byggarbetsplatser där arbetskraft misstänks utnyttjas, lämnas adressen över direkt till myndigheten vilken snabbt vidtar åtgärder som arbetsplatsbesök.

I januari varje år går Fair Play Bygg igenom samtliga organisationsnummer samt personer av intresse som överlämnats till myndigheterna föregående år. Då kontrolleras dessa mot domstolsväsendet för att se om åtgärder som dom eller beslut om upptaxering och vite/konkurs har tagits av myndigheterna.

185 miljoner kronor åter till statskassan

Ett av de tydligaste resultaten av Fair Play Byggs arbete är att det lett till att totalt 244 företag upptaxerats med över 185 miljoner kronor sedan 2016. Pengar som försvinner in i den svarta ekonomin återförs till staten och därmed skattebetalarna. Parterna som finansierar Fair Play Bygg har därmed bidragit med en oerhört konkret samhällsnytta.

När företag granskas och det finns en misstanke om skattebrott genom svartarbete lämnas en rapport över till Skatteverket. Mellan februari 2016 och februari 2026 har Fair Play Byggs arbete genererat i 1 498 överlämnade rapporter till Skatteverket innehållande 3 088 misstänkta företag samt enskilda firmor.

I många fall dröjer eventuellt beslut om upptaxering, varpå Fair Play Bygg inför 10-årsrapporten följt upp samtliga överlämnade organisationsnummer under åren.

”Myndigheterna har tyckt att det de får i våra rapporter gör att de blir snabbare i sin hantering och kommer åt problematiken. Så vi har sett att det blir stora vinster för myndigheterna i det vi gör.”

– Tomas Kullberg.

Domar

Under åren har både företag, samt flertalet personer kopplade till företag, granskade av Fair Play Bygg dömts för olika typer av brott som bokföringsbrott, penningtvätt, brott mot utlänningslagen samt skattebrott.

Beslut

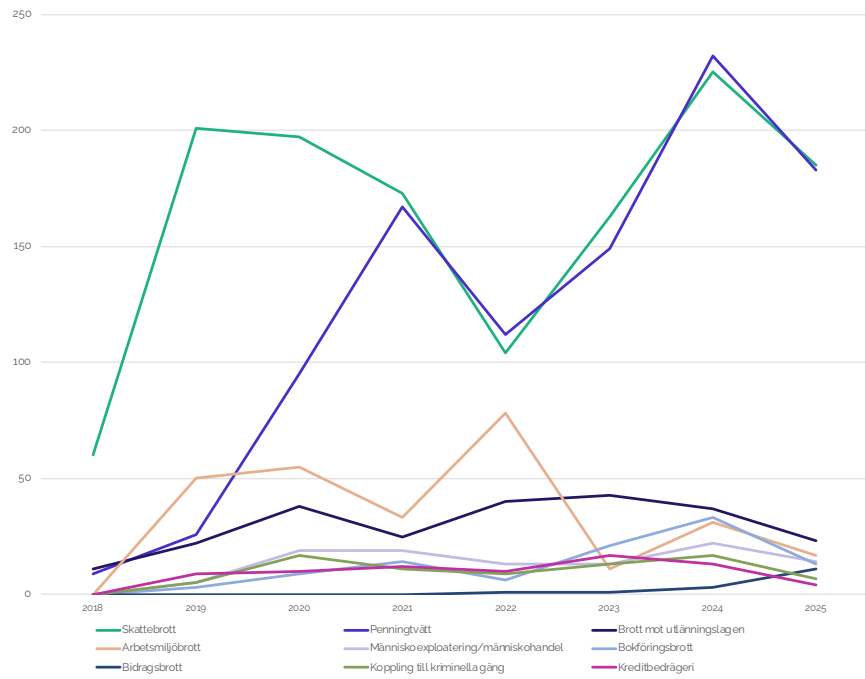
Från februari 2016 till december 2025 har 352 adresser om gravt missköta byggarbetsplatser med misstänkt utnyttjad arbetskraft överlämnats till Arbetsmiljöverket vilket resulterat i flertalet arbetsplatsbesök där viten om totalt drygt 13 miljoner kronor tilldelats på grund av brott och överträdelser mot arbetsmiljön.

”

185 miljoner kronor har återförts till statskassan tack vare Fair Play Bygg.

”

Brottskategorier, överlämnade ärenden

Notering: I årsrapporterna för 2016 och 2017 kategoriseras brotten på ett annat sätt, därför finns de inte med i grafen.

Referenser och källor

Tack till alla som ställt upp på intervjuer och som bidragit med sitt engagemang och sina kunskaper om Fair Play Bygg och om byggbranschen: Projektets arbetsgrupp, Kristin Andersson, Stefan Attefall, Jens Hoffmann, Tomas Kullberg, Peter Leander, Fredrik Sirberg och Peringvar Östblom.

Referenslista

Aftonbladet. *Arbetslivskriminaliteten ökar – kostar miljarder* (2025-08-27)
<https://www.aftonbladet.se/debatt/a/Gykjwl/det-laga-priset-har-ett-ansikte-stoppa-arbetslivskriminaliteten>

Byggmarknadskommissionen. *Slutrapport* (2022)
<https://arenaide.se/wp-content/uploads/sites/2/2026/02/byggmarknadskommissionen-slutrapport2022.pdf>

Byggindustrin.se. *Fair Play Bygg visar överraskande statistik* (2017-10-17)
<https://www.byggindustrin.se/lag-och-ratt/brott-och-straff/fair-play-bygg-visar-overraskande-statistik/>

Byggföretagen.se. *Byggbarometern #3* (2024)
<https://byggforetagen.se/2024/10/vartannat-byggforetag-tvingas-konkurre-ra-med-foretag-som-skattefuskar/>

Byggnadsarbetaren.se. *Byggjobbare tvingades äta hundmat – nu döms chefen* (2026-03-04)
<https://www.byggnadsarbetaren.se/byggjobbare-tvingades-ata-hundmat-nu-doms-chefen/>

BRÅ. *Företag som brottsverktyg* (2025)
<https://bra.se/rapporter/arkiv/2025-12-11-foretag-som-brottsverktyg#h-Sammanfattning>

Ekobrottsmyndigheten. *Brott mot aktiebolagslagen* (2025)
<https://www.ekobrottsmyndigheten.se/om-ekobrott/brotten-vi-utredet/brott-mot-aktiebolagslagen/#malvakt>

Ekobrottsmyndigheten. *Den kriminella ekonomin omsätter 352 miljarder kronor* (2026-01-22)

<https://www.ekobrottsmyndigheten.se/ebms-rikard-jermsten-i-nytt-samhallsrad/>

Ekobrottsmyndigheten.se. *Penningtvättbrott* (2026-01-22)

<https://www.ekobrottsmyndigheten.se/om-ekobrott/brotten-vi-utredet/penningtvattsbrott/>

Ekobrottsmyndigheten. *Målvakt* (2026-01-22)

<https://www.ekobrottsmyndigheten.se/om-ekobrott/brotten-vi-utredet/brott-mot-aktiebolagslagen/#malvakt>

Ekobrottsmyndigheten. *Återrapportering av regeringsuppdrag: Redovisning av uppdraget att inrätta regionala center mot arbetslivskriminalitet och om varaktig myndighetssamverkan* (2025)

<https://www.ekobrottsmyndigheten.se/wp-content/uploads/2025/03/2023-071651-24-arsrapport-2024-myndighets-samverkan-mot-arbetslivskriminalitet-6691717-2-1.pdf>

ESO. Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi 2026:1, *Svarta siffror - en ESO-rapport om den kriminella ekonomins omfattning* (2026) https://eso.expertgrupp.se/wp-content/uploads/2024/10/ESO-rapport-2026_1_svarta-siffror_webb.pdf

ESF-rådet. *Arbetslivskriminalitet – ett växande problem som drabbar hela samhället* (2025)

<https://www.esf.se/nyheter/arbetslivskriminalitet-ett-vaxande-problem-som-drabbar-hela-samhallet/>

Fair Play Bygg. Årsrapporter: 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024

<https://fairplaybygg.se/sv/aarsrapporter/>

Fair Play Bygg Oslo (2025)

<https://fairplaybyggoslo.no/>

Fair Play Städ (2026)

<https://stadbranschensverige.se/fairplay-stad/>

Norska regeringen. *Nationell strategi mot arbetslivskriminalitet* (2021)
<https://www.regeringen.no/no/dokumenter/strategi-mot-arbetslivskriminalitet-2021/id2831867/?ch=1>

Regeringen. *Nu rivs sekretessen mellan alla myndigheter i Sverige*, pressmeddelande (2025-12-01)
<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/12/nu-rivs-sekretessen-mellan-alla-myndigheter-i-sverige/>

Regeringen. *Delegationen mot arbetslivskriminalitet, Delbetänkande (2022) Arbetslivskriminalitet – en definition – en inledande bedömning av omfattningen – lärdomar från Norge* (SOU 2022:36)
<https://www.regeringen.se/contentassets/0dab899a02f6448e87de1738468ff8b8/arbetslivskriminalitet---en-definition-en-inledande-bedomning-av-omfattningen-lardomar-fran-norge.pdf>

Regeringen. *Nationell strategi mot arbetslivskriminalitet* (2022)
<https://www.regeringen.se/contentassets/f6f461b-310984b598ee4f7a2d83350d0/nationell-strategi-mot-arbetslivskriminalitet.pdf>

Sveriges Radio. *Ministerns plan för att minska dödsolyckor på jobbet: "Ta ett omtag"* (2024-01-28)
<https://www.sverigesradio.se/artikel/ministerns-plan-ska-minska-dodsolyckor-pa-jobbet-ta-ett-omtag>

Skatteverket. *Svarta arbetsinkomster - Beräkningar baserade på Skatteverkets revisioner åren 2017-2022* (2024)
https://skatteverket.se/download/18.262c54c219391f2e-9633ce5/1734339345970/Rapport%202024_14%20Svarta%20arbetsinkomster%202017-2022.pdf

Skatteverket. *Skatteverket presenterar ny lägesbild över befolkningen*, pressmeddelande (2025-06-16)
<https://skatteverket.se/omoss/pressochmedia/nyheter/2025/nyheter/skatteverketpresenterarnylagesbildoverbefolkningen.5.6e1dd38d196873bc1e13fa4.html>

Skatteverket. *Samordningsnummer* (2025)
<https://skatteverket.se/privat/folkbokforing/samordningsnummer.4.5c-281c7015abec2e201130b.html>

Genom Fair Play Bygg vill vi – Stockholms Byggmästareförening och Byggnads Stockholm-Gotland – se krafttag mot arbetslivskriminalitet i byggbranschen. För människor, företag och för hela samhället.

[Fairplaybygg.se](https://www.fairplaybygg.se) | [Facebook.com/fairplaybyggstockholm](https://www.facebook.com/fairplaybyggstockholm)